

31.01.2026

Høringsinnspill Omsorg og ansvar – styring og organisering til barnas beste

CRUX er en landsomfattende ideell og diakonal stiftelse med rundt 600 ansatte og 170 frivillige. CRUX har institusjoner innen rus- og avhengighetsbehandling (TSB) og psykisk helsevern, samt oppfølgingssentre for mennesker utenfor arbeidslivet. Vi har også tilbud til mennesker med utviklingshemming. CRUX er en av de større ideelle leverandørene innen institusjonsbarnevernet. I tillegg driver stiftelsen spesialiserte fosterhjem, Senter for foreldre og barn og hjelpetiltak.

Overordnet kommentar

Vi takker Stene-utvalget for en grundig rapport.

Våre ansatte møter daglig barn som har levd i omsorgssvikt for lenge, og som ikke har fått tilstrekkelig hjelp tidlig nok. Altfor mange barn har hatt en barndom preget av ustabilitet og flytting mellom tiltak.

Institusjonsbarnevernet omfatter bare rundt 1000 barn, men kjennetegnes likevel av underkapasitet og høy kompleksitet med mange involverte aktører. CRUX deler utvalgets vurdering av at styringen av institusjonsbarnevernet i dag er for reaktiv og i for stor grad styrt av enkelthendelser som utløser stadig nye krav, og uten at det er god nok styring på helheten. Vi støtter synet på at det er tydelig rom for forbedring.

Flere av utvalgets forslag til omorganiseringer av etatene kan ha både fordeler og ulemper. CRUX går ikke nærmere inn i disse, bortsett fra BEG. Vi vil understreke betydningen av å utvikle et barnevern som:

- gir barna større stabilitet og medfører færre flyttinger
- reduserer turnover og sikrer gode arbeidsvilkår for ansatte
- har et betydelig innslag av ideelle aktører
- reduserer bruken av enkeltkjøp

CRUX savner generelt at institusjonsbarnevernet sees tydeligere i sammenheng med resten av barnevernssystemet. Dette gjelder blant annet spesialiserte fosterhjem, Sentre for foreldre og barn og tidlige hjelpetiltak. Barn i høy risiko må identifiseres og følges opp tidligere for å forebygge eskalering og gjentatte brudd.

Stiftelsen CRUX

Storgata 10 B, 0155 Oslo
Tlf +47 23 32 75 50

stiftelsen.crux.no
Org.nr 975 387 011

Ideelle aktører og arbeidsgiverperspektivet

CRUX vil understreke at ideelle aktører utgjør en viktig del av institusjonsbarnevernet. Når sektoren i stor grad er preget av enkeltkjøp og kortsiktige løsninger, blir det særlig krevende for ideelle aktører å bygge og opprettholde kapasitet. Mange av de ideelle har begrenset egenkapital og høyere personalkostnader. God dialog med styringsmyndigheter og langsiktige behovsplaner er viktig for at ideelle skal kunne bidra mer.

Stabile rammevilkår er nødvendig for å gi ansatte trygghet og mulighet til å stå i krevende oppgaver over tid. Forutsigbare og langsiktige kontrakter er avgjørende for å sikre kvalitet, rekruttering og kompetanseutvikling.

Høy turnover og høyt sykefravær er en stor utfordring i sektoren. Derfor er det viktig med kontrakter som sikrer kontinuitet i driften og god fagutvikling.

Om grunnkapasitet og langsiktige avtaler

CRUX mener det er avgjørende å øke grunnkapasiteten i institusjonsbarnevernet. Denne bør bygges opp gjennom et tettere og mer forpliktende samarbeid mellom staten og ideelle aktører.

Manglende planmessighet fører i dag til omfattende bruk av enkeltkjøp. For mange plasseringer skjer fortsatt på denne måten. Det gir høyere kostnader, mindre forutsigbarhet og økt risiko for lavere kvalitet. En styrket grunn- og beredskapskapasitet er nødvendig for å redusere bruken av enkeltkjøp.

I dag kan ungdom med de mest komplekse behovene ende i svært kostbare enkeltkjøp, ofte med lav kontinuitet og varierende kvalitet. Disse barna trenger stabile rammer, høy faglig kompetanse og erfarne ansatte.

Fagutvikling

Det har skjedd mye positivt innen fagutvikling de siste årene. Trygghet og Sikkerhet er et eksempel. Det er likevel for store forskjeller i praksis, krav og forventninger. CRUX støtter utvalgets mål om et mer likeverdig, forutsigbart og profesjonelt institusjonsbarnevern, der alle aktører forholder seg til de samme faglige føringene, samtidig som tillit, autonomi og kreativitet bevares. Leverandørene kan bidra mer i fagutviklingen.

Bevissthet rundt økt byråkrati knyttet til faglige føringer er viktig.

CRUX støtter utviklingen av et felles nasjonalt fagsystem for barnevernet, som også omfatter private og ideelle aktører. Et slikt system kan styrke informasjonsflyt, kvalitet og oppfølging. Det forutsetter at aktørene involveres i utviklingen, og at systemene tilpasses barnas ulike behov.

Det er behov for mer helhetlige planverk. I dag må institusjonene forholde seg til flere parallelle planer med ulike strukturer og begreper. Dette kan bidra til fragmentering og økt administrativ belastning. Det

er en risiko for at barnets helhetlige behov kommer i bakgrunnen. CRUX støtter derfor forslaget om én samlet plan med felles mål, tydelig ansvarsdeling og klar sammenheng mellom vurdering, tiltak og evaluering.

CRUX mener også at det må utvikles bedre tilbud for barn som har store, sammensatte behov og som av ulike årsaker ikke kan bo i større gruppetiltak.

Økonomisk normering

CRUX mener det er avgjørende å anerkjenne at institusjonsbarnevern er miljøterapeutisk arbeid som krever høy kompetanse og lang erfaring. Økonomisk normering må bidra til å redusere bruken av enkeltkjøp, sikre tilstrekkelig grunnkapasitet og legge til rette for langsiktige avtaler med garanti og trygge arbeidsforhold.

Normering må utvikles i dialog med aktørene. Den må ta hensyn til variasjoner i målgrupper, geografi og rekrutteringssituasjon, samtidig som krav til kvalitet og faglig forsvarlighet opprettholdes.

Ved færre målgrupper er det viktig å ha en god dialog med oppdragsgiver om forsvarlighet og barnets beste i en gruppesammensetning. Et system som er bygget på tillit mellom leverandør og oppdragsgiver er viktig for å finne gode løsninger for det enkelte barn. Bedre økonomisk styring og langsiktige avtaler er viktig for å forbedre dette.

Godkjenningsmyndigheten BEG

CRUX støtter at barnevernsinstitusjoner til enhver tid drives på en forsvarlig måte. Dette gjelder både det faglige innholdet, krav til arbeidsmiljø, samt at institusjonene er bygningsmessig utformet på en hensiktsmessig måte som ivaretar både barnas og de ansattes miljø og sikkerhet.

CRUX mener at det er tilstrekkelig at barnevernsinstitusjoner er underlagt de samme tilsynsmyndighetene som øvrige helse- og sosialtjenester i landet, herunder Statsforvalteren og Arbeidstilsynet.

Bufetats egen godkjenningsmyndighet (BEG) fremstår som overflødig, ettersom BEG fører tilsyn på områder som allerede ivaretas av både Statsforvalter og Arbeidstilsynet.

BEGs metodikk for gjennomføring av tilsyn fremstår tidvis som lite samordnet mellom de ulike regionene. Som en konsekvens varierer også deres vurderinger av barnevernsinstitusjoners drift. BEG gjennomfører også tilsyn på de samme områdene som allerede følges opp av Statsforvalteren og Arbeidstilsynet.

Vi har også erfaring med at BEG, Arbeidstilsynet og Statsforvalteren kommuniserer ulike budskap.

I enkelte tilfeller gir BEG merknader eller avvik etter tilsyn på et spesifikt tilsynsområde, mens Statsforvalteren ikke finner grunnlag for merknader eller avvik – til tross for at tilsynene er gjennomført på samme område.

Statsforvalteren er, gjennom sitt mandat fra Helsetilsynet, en anerkjent og kompetent tilsynsmyndighet på nasjonalt nivå. Over tid har Statsforvalteren opparbeidet seg spisskompetanse innen en rekke fagområder. Etter vårt syn har dette blant annet bidratt til at Statsforvalteren har en helhetlig forståelse av drift av helse- og sosialfaglige tjenester. CRUX støtter at BEG som tilsynsorgan avvikles.

På vegne av stiftelsen CRUX

Ingvill Elvestad Meltvedt

Leder for kommunikasjon og samfunnskontakt

Lise Nøttvedt

Rådgiver fag og utvikling – barnevern